

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus X. De Peculio Clericorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

perceptione beneficiorum, quæ in Ecclesia obtinent sic gravata, triennio suspensi: Laici qui Prælatos vel personas Ecclesiasticas ad similes alienationes compellunt, aut alienata sic detinent, ipso facto excommunicati existunt. Demùm sic loquitur Paulus II. in *cit. Extrav. ambitiosa*. Tam qui alienat, quàm is, qui alienatas res & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrat: alienanti verò, si Pontificali vel Abbatiali dignitate præfulgeat, ingressus Ecclesiæ sit penitus interdictus. Et si per sex menses immediatè sequentes sub interdicto hujusmodi animo perseveraverit indu-

rato, lapsis mensibus eisdem è regimine & administratione suæ Ecclesiæ vel Monasterii, cui præsidet, in spiritualibus & temporalibus sit eo ipso suspensus. Inferiores verò Prælati, Commendatarii, vel aliarum Ecclesiarum Rectores beneficia vel administrationem quomodolibet obtinentes Prioratibus, Præposituris, Dignitatibus, Personatibus, Administrationibus, Officiis, Canoniciatibus, Præbendis, aliisque ecclesiasticis cum cura & sine cura, secularibus & regularibus beneficiis, quorum res & bona alienarunt duntaxat, ipso facto privati existant.

TITULUS X.

DE

Peculio Clericorum.

Quæres primò. Unde dicitur *peculium Clericorum*?

R. Peculium juxta *L. depositi. §. 3. ff. de peculio*. Dicitur est quasi pusilla pecunia, sive patrimonium pusillum. Sic bona, quæ servi & filii familias à Domini vel Patris substantia obtinent separata, servorum aut filiorum familias *peculium* nuncupantur. Eadem quoque ratione bona, quæ Clerici beneficiati à bonis ad Ecclesiam immediatè spectantibus discreta possident, Clericorum dicuntur *peculium*.

Quæres secundò. Quotuplex Clericorum *peculium*?

R. Secundùm bonorum diversitatem *peculium* Clerici ad modum *peculii* Filii familias *peculium* castrense, quasi castrense, adventitium & profectitium habentis quadruplex esse dignoscitur. 1. Clericus bonorum patrimonialium, hoc est eorum, quæ ex hæreditate, donatione, arte, industriâ, aut aliâ causâ profana eidem obveniunt, habet *peculium*. 2. Quasi patrimonialium, quæ ex functione quidem Ecclesiastica, ut-

pote

pote celebratione Missarum, prædicatione, officio Vicarii &c. absque respectu tamen ad aliquod beneficium acquirit. 3to. Bonorum Ecclesiasticorum, & sunt illa, quæ Clerico intuitu Ecclesiæ sive beneficii Ecclesiastici, ut canonicatûs, Parochiæ obveniunt. 4to. Bonorum parsimonialium, quæ ex redditibus Ecclesiæ ad congruam sustentationem pertinentibus parcius vivendo sibi subtrahit, ac reservavit.

Quæres tertio. An bona, quæ beneficiarius habet ex juribus, ut vocant, stola, aut distributionibus quotidianis, veniant nomine bonorum Ecclesiasticorum?

R. 1mo. Bona à Pastoribus ex spiritualibus functionibus, Sacramentorum administratione, nuptiarum benedictione, fidelium sepulturâ &c. acquisita, dicenda sunt bona Ecclesiastica, eò quod intuitu beneficii obveniant, nec ea Pastor acquireret, si beneficium Parochiale non haberet, harum siquidem functionum exercitium ita beneficio & officio Pastoralis est annexum, ut absque læsione justitiæ intermitteri non possint.

2do. Distributiones quotidianæ de bonis Ecclesiasticis sive de redditibus præbendarum ordinariè sumuntur, & sunt tertia pars eorundem reddituum, Trident. de Reform. sess. 21. cap. 3. & sess. 22. cap. 3. Unde ad peculium bonorum Ecclesiasticorum meritò reducuntur.

Quæres quarto. Qualiter Clericus de bonis patrimonialibus disponere potest?

R. Clerici de bonis patrimonialibus liberam habent disponendi facultatem.

Firmum ab hinc & perpetuò mansurum decernimus, ut Episcopus rebus sui juris, quas aut ante Episcopatum, aut certè in Episcopatu hæreditariâ successione acquisivit, secundum auctoritatem Canonicam quidquid vult faciat, & cui vult conferat. *Can. firmum. 4. caus. 12. q. 4.* Idem est de quolibet Clerico beneficiato. Probatum deinde ex *cap. quia nos. 9. testamenti.* Ubi disponitur, quod Clerici de his, quæ paternæ successionis, vel cognationis intuitu, aut de artificio sunt adepti, seu dono consanguineorum aut amicorum, non habito respectu ad Ecclesiam, pervenerunt ad ipsos, liberè disponere valeant. Idem repetitur in *cap. relatum. 12. de testamenti.* ibi: quæ ex hæreditate aut artificio, aut Doctrina proveniunt, distribuentur pro arbitrio decedentis. Quod dicitur de bonis patrimonialibus, ad quasi patrimonialia quoque extendendum est. Illa enim à fidelibus absque respectu ad beneficium, & sine omni tacito & expresso pacto vel onere stipendium illud in pias causas erogandi, Clericis conferuntur.

Quæres quinto. Quam de bonis parsimonialibus disponendi Clerici habent facultatem?

R. Quamvis Clericus avaritiâ & cumularum opum siti stimulatus honestam sibi sustentationem subtrahens culpandus sit, nec à noxa immunis existat; de parsimoniali tamen hoc peculio liberè ad quoscunque usus disponere potest: eò quod pars reddituum beneficii ad honestam sustentationem beneficiati necessaria sit vera ac propria

merces iustumque stipendium pro officio & obsequio Ecclesie præstito necessarium, *cap. cum secundum, 16. de præbend.* Quilibet autem de laboris sui mercede pro arbitrio suo disponendi habet facultatem.

Quæres sextò. An beneficiati bonorum Ecclesiasticorum: quantum ad partem, quæ ad honestam sustentationem necessaria non est, Dominium acquirant?

ꝛ. Beneficiati non solum peculii patrimonialis & quasi patrimonialis, sed etiam profectitii, sive quorumcunque Ecclesiasticorum reddituum ex beneficiis suis perceptorum veri sunt Domini. Jura enim, ut *cap. unic. de Cleric. non resident. in 6. Trident. sess. 22. cap. 3.* Dicunt Clericos non residentes non acquirere Dominium fructuum, ergo econtrario residentes Dominium acquirunt. Idem *Trident. sess. 23. de Reform. cap. 1. & Sess. 24. de Reform. cap. 12.* Disponit beneficiatos non residentes fructus non facere suos, amittere, non lucrari: lucrari autem & facere suum est acquirere Dominium.

Quæres septimò. An beneficiati de fructibus honestam sustentationem excedentibus testamentum condere valeant?

ꝛ. Est fundamentalis quasi Juris Canonici sanctio, quod beneficiati de bonis Ecclesie aut beneficii acquisitis testandi careant facultate. Ita enim statuitur *cir. Can. firmum, 4. caus. 12. q. 4.* Episcopus (idem est de quolibet alio beneficiato) quascunque res de facultatibus Ecclesie, aut suo, aut alterius

nomine qualibet conditione comparaverit, non in propinquorum suorum, sed in Ecclesie, cui præest, jura deveniunt. Idem decernitur *cap. 1. cap. cum in Officiis, 7. cap. ad hæc, 5. cap. relatum, 12. de testament.* Rationem dat *cir. cap. cum in Officiis.* Quia in officiis charitatis primo loco illis tenemur obnoxii, à quibus beneficium nos cognoscimus recepisse. Unde cum bona acquisita per Ecclesiam immediatè proveniant Clerico intuitu ipsius Ecclesie, nullus Clerico hæres videtur proximior, quam Ecclesia, quæ ipsum Domino sociavit, ut dicitur in *cap. Presbyteri, 2. de pænis.* Ubi notandum, quod, ut inquit *Gloss. in cap. presenti. de Offic. Ordinav. in 6. Verb. reservari.* Beneficiatus comparetur usufructuario, dum vivit, ita ut moderatas donationes in causas pias facere possit: dum autem infirmari incipit, comparetur usuario, ita ut nihil habeat, nisi usum tantum. Eleemosynarum facere potest, colligitur ex *cap. ad hæc de testament.* Viventes & sui compotes moderatè valent aliqua de bonis ipsis non ratione testamenti, sed eleemosynæ intuitu erogare in agritudine constituti. & *cap. relatum. cir. ibi:* Licet mobilia per Ecclesiam acquisita de jure in alios pro morientis arbitrio transferri non possint: consuetudinis tamen non est improbandæ, ut de his pauperibus & religiosis locis, & illis, qui viventi servierant, sive sint consanguinei, sive alii, aliqua juxta servitii meritum conferantur. Porro in partibus nostris, si beneficiatus decedat intestatus, ejus relicta cedunt Fisco Ordinarii.

Quæ-

Quæres octavo. An beneficiati reditus honestæ sustentationi superfluos in quoscunque usus applicare possint?

R. Est communis cùm Theologorum tùm Canonistarum sententia, quod beneficiati bona Ecclesiastica, siue reditus honestam sustentationem excedentes adeoque superfluos ad pias causas tempore vitæ suæ applicare teneantur. Hinc Trident. sess. 25. de Reform. cap. 1. omninò Episcopis aliisque beneficia Ecclesiastica tam Regularia quàm Sæcularia obtinentibus interdicit, ne ex reditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresve suos augere studeant; cum & Apostolorum canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ DEI sunt, consanguineis donent, sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuant: eas autem non distrahant nec dissipent illorum causâ: sed omnem humanum hunc erga Fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, unde multorum malorum in Ecclesia Seminarium extat, penitus deponant. In hoc Decreto Concilium antiquos canones renovare voluit: Sic enim statuitur *Can. quisquis. 19. caus. 12. q. 2.* Omnium Ecclesiasticarum rerum Episcopus habeat sollicitudinem, & dispense eas, tanquam DEO contemplante. Non liceat autem ei defraudare quidquam ex illis, vel cognatis propriis donare, quæ DEI sunt. Quod si pauperes fuerint, ut pauperibus largiatur: sed non sub horum occasione, quæ sunt Ecclesiæ, defraudentur. *Can. indignè. 21. ibid.* Valde iniquum & ingens Sacrilegium est, ut quæcunque vel pro remedio peccatorum,

vel salute, vel requie animarum suarum unusquisque venerabili Ecclesiæ contulerit, in aliud transferre, vel converti permittatur. Nec aliquo se ante tribunal Christi obstaculo muniat, qui à religiosis animabus ad substantiam pauperum derelicta, contra fas, sine aliqua pietatis consideratione dispergit. *Can. fin. caus. 16. q. 1.* ibi: Quoniam quidquid habent Clerici, pauperum est, & domus illorum omnibus debent esse communes, susceptioni peregrinorum & hospitem invigilare debent, maxime curandum est illis, ut de decimis & oblationibus Cænobiis & Zenodochiis, qualem voluerint, & potuerint, sustentationem impendant. Qui bonis parentum & opibus sustentari possunt, si quod pauperum est, accipiunt, Sacrilegium profectò committunt, & per abusionem talium iudicium sibi manducant & bibunt. Unde bona Ecclesiastica dicuntur patrimonium Christi, *cap. cum secundum. 16. de præbend. cap. cum ex eo. 34. de elect. in 6.* Quapropter communiter tradunt Doctores, quod fideles Fundatores, qui bona illa Ecclesiis locisque piis pro sustentatione ministrorum Ecclesiasticorum ad cultum divinum, in remedium suarum animarum primitus obtulerunt, id cum tacito vel expresso pacto fecerint, ut quod decenti sustentationi Clericorum superest, ad cultus divini augmentum, in usus causasque pias convertatur: ideoque beneficiati, bona prædicta in profanas causas expendentes, aut alienantes, contra justitiam peccare videntur, non satisfaciendo fundatorum inten-

tioni : nec ullâ contuetudine aut statu-
to sunt excusandi,

Quæres nonò. An hæredes, Legatarii,
Donatarii & similes, qui à Beneficia-
tis bona ecclesiastica acceperunt, ad re-
stitutionem obligentur?

R. Probabilius videtur, quod non.
Quantumvis enim beneficiati obliga-
tionem justitiæ habeant, præfata bona
in usus pios expendendi; hæc tamen
obligatio personalis potius quam realis
esse videtur: nec præcisè ipsa bona,
quorum verum dominium ipse Cleri-
cus, sicut usufructuarius fructuum, na-
ctus est, illo affecta sunt onere; ut
patet in simili, quo debitor bona illa,
quibus creditori ex justitiâ satisfacere
tenetur, alienando peccat contra justiti-
am; in quem tamen per alienatio-
nem dominium transtulit, ea restituere
minimè obligatur.

Quæres decimò. Ad quod peculium
pertinent bona ab Ecclesiastico acqui-
sita?

R. Si Rector Ecclesiæ aliusque Be-
nificiatus tempore promotionis nihil
aut parùm patrimonii habuit, prædia
sive bona ab ipso postea empta ex ec-
clesiasticis redditibus acquisita præsu-
muntur. Unde ad Ecclesiam, utpote
inter bona ecclesiastica numeranda, spe-
ctare extra dubium est, *cap. 1. cap. ut
unusquisque. 3. cap. inquirendum. 4. de pe-
cul, Cleric. & hæredibus hæc bona alio*

honesto titulo acquisita esse probatio
incumbit.

Quæres undecimò. Quis in bonis à
Beneficiato relictis succedit?

R. Si bona à Beneficiato relictæ, vel
honestæ artis exercitio acquisita, eidem
donata, aut ratione personæ obvenisse
constat, non Ecclesia, sed consanguinei
ab intestato succedunt: si hi non exi-
stant, hæreditas ad Ecclesiam, in qua
fuit beneficiatus, devolvitur. *can. fin.
caus. 12. q. 5.* Quod si in diversis Eccle-
siis beneficia possederit, per æstima-
tionem congruam inter ipsas hæreditas
est dividenda. *cap. relatum. 12. de testa-
ment.* De consuetudine tamen, ut su-
pradictum, bona ecclesiastica Benefi-
ciati, si intestatus decesserit, Filicum
sibi arrogare videmus.

Quæres duodecimò. Ad quem melio-
ramenta, quæ Prælati aut Beneficia-
tus in bonis Ecclesiæ fecit, pertinent?

R. Quamvis Prælati aut alius Be-
nificiatus tempore vitæ illis meliora-
tionibus à se factis frui possit; post
mortem tamen, nisi aliter cum Eccle-
sia contraxerit, apud Ecclesiam manere
debent. *cap. si quis. 5. de pecul. Cleric.*
ita quidem ut hæredes factas in melio-
rationes expensas repetere neque-
ant, eò quod ex superfluis be-
nificii fructibus factæ,
vel Ecclesiæ donatæ
censeantur,

